

राजपिट्टा दैनिक

वर्ष ३४

अंक ३९

२०८१ साल भदौ १७ गते सोमबार (2 Sep. 2024 Monday)

मूल्य रु. ५/-

Log in : rajbirajdainik.com.np

यस अंक भित्र : २ पृष्ठमा : अर्थतन्त्र सुधारका लागि... ३ पृष्ठमा : मौद्रिक नीतिको लचिलो प्रावधानले... ३ पृष्ठमागाजाको सुरुदमा फेला...

सप्तरीमा संचालित सडक निर्माण योजनालाई गति प्रदान गर्ने निर्णय

दैनिक समाचारदाता
राजविराज, १६ भदौ।

हाल निकै सुस्त गतिमा चलिरहेको सप्तरीको विभिन्न भेगका सडकको स्तरोन्तरी कार्यलाई गति प्रदान गर्ने निर्णय भएको छ।

चाड पर्व नजिकिए गर्दा पनि निर्माण कार्यले गति लिन नसक्दा जिर्ण सडकका कारण सर्वसाधारणलाई समस्या भोग्नु परिहरेको साथै दैनिक जसो सवारी दुर्घटना हुन थालेपछि आइतबार सरोकारवालाहरुको

बसेको बैठकले सडक निर्माण कार्यलाई गति प्रदान गर्ने निर्णय गरेको हो।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी मेखबहादुर मंशातीको अध्यक्षतमा आयोजित बैठकले जिल्लामा संचालित सडक निर्माण आयोजनाहरुमा सहज सवारी आवागमन व्यवस्था र समयमै आयोजना सम्पन्न गर्ने गरि दुई बुँदे निर्णय गरेको छ। बैठकले जिल्लामा निर्माणधीन रूपनी-राजविराज, राजविराज-छिन्नमस्ता,

राजविराज-हनुमाननगर-भारदह सडक योजनाको कार्यलाई एक हास्ताभित्र गति प्रदान गर्ने निर्णय गरेको छ। यस्तै बैठकले उक्त योजनाहरुलाई समयमै सम्पन्न गर्ने सम्बन्धीत कार्यालय र सुरक्षा निकायले आवश्यकता अनुसार सहजिकरण र समन्वय गर्ने

निर्णय समेत गरेको छ।

बैठकमा प्रहरी उपरिक्षक गण्डिसिंह बजाचार्य, सशस्त्र प्रहरी उपरिक्षक ज्ञानमणि पौडेल, सडक डिभिजन कार्यालय लहानका प्रमुख आशुतोष कर्ण, इन्जिनियर जिवछ यादव, पंकज कुमार कर्ण लगायत सहभागि थिए।

सार्वजनिक बिदामा पनि अस्पतालको बहिरङ्ग सेवा सञ्चालन गर्न निर्देशन

काठमाडौं, १६ भदौ (रासस)।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले स्वास्थ्य तथा जनसङ्कल्प मन्त्रालयलाई सार्वजनिक बिदामो दिनमा पनि अस्पतालको बहिरङ्ग सेवा सञ्चालन गर्न निर्देशन दिएको छ।

कार्यालयका सहसचिव हीरामणि शर्माले मन्त्रालयलाई केही दिनअघि पत्र लेख्दै

सार्वजनिक बिदामो दिनमा अस्पतालले बहिरङ्ग सेवासहित सबै प्रकारका सेवा प्रवाह गर्न निर्देशन दिनुभएको हो।

उहाँले गृह मन्त्रालयले जारी गरेको सूचना १ को सार्वजनिक बिदामसम्बन्धी प्रकाशित राजपत्रको सूचनामा सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी विशेष व्यवस्थाको उपप्रकरण १०.१ को खण्ड (न)

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

पोष्टमार्टमका लागि खाल्डोबाट बँदेललाई निकालियो

दैनिक समाचारदाता

राजविराज, १६ भदौ।

चोरी शिकारीका क्रममा मारिएको बँदेललाई चार दिनपछी खाल्डोमा गाडिएको ठाउँबाट निकाली वन कार्यालयले पोष्टमार्टम गराउने तयारी गरेको छ।

सप्तरीको हनुमाननगर कांकलिनी नगरपालिका १ कोशी पलार क्षेत्रबाट गत भदौ १२ गते प्रहरीले को. रत. ६९ न. को ट्रायाक्टरमा मारेर राखिएको एउटा बँदेल बरामद गरेको थियो।

भदौ १३ गते साँझ उक्त

बँदेललाई सवाडिभिजन वन कार्यालय कंचनपुरको परिसरमा खाल्डो खनी गाडिएको थियो। अवैध चोरी शिकारी गर्नेहरुले मारेको बँदेल पोष्टमार्टम विना नै गाडिएको र चोरी शिकारीमा संलग्न भिआइपीहरुलाई जोगाउन खोजिएको भन्नै

व्यापक आलोचना हुन थालेपछी सप्तरी डिभिजन वन कार्यालयको पहलमा आइतबार पोष्टमार्टमका लागि गाडिएको बँदेल खाल्डोबाट निकालिएको छ।

खाल्डोबाट निकालिएको बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

भू-क्षय न्यूनीकरणका उपाय

- वस्तीको माथिल्लो भागमा कुलो बनाई पानीको उचित निकास दिओ,
- घरभित्र वा वरिपरिको जमिन चिरा परेको भए सुरक्षित स्थानमा वसौ,
- नदी वा खोलामा बाढी आएमा तल्लो भागमा वस्ने जनसमुदायलाई सूचना दिओ,
- जमिन चिरा परेको स्थानलाई पुरौं र सजगता अपनाओ,
- भौगोलिक अवस्था विचार गरेर मात्र बाटो, कुलो वा नहर जस्ता संरचना बनाओ,
- जथाभावी ढोजर / स्कार्मेट्र प्रयोग नगरौं,
- विकास गर्दा विनास ननिम्त्याओ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

जनहितमा जारी सन्देश

- बालअधिकारको सम्मान गरौ : शान्ति, सुशासन र समृद्धिको वीउ रोपौ।
- गरिवी र असमानताको स्थायी निकास : समावेशी र बालमैत्री स्थानीय विकास
- बालमैत्री स्थानीय शासन हाम्रो अभियान : सुरक्षित र बालमैत्री विद्यालय हाम्रो अभियान
- हिंसा, बालऋम र शोषणलाई निषेध गरौ : सामाजिक न्याय र सुशासन संस्थान गरौ।
- बालविवाहको अन्त्य गरौ, आप्ना नानीवावुहरुलाई नियमित विद्यालय पठाउँ।
- जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान गरौ, जातीय छुवाछुतको अन्त्य गरौ।

अनुरोधकर्ता : छिन्नमस्ता गाउँपालिका, सप्तरी

सम्पादकीय

स्थानीय पालिकाहरु बढी जिम्मेवार बन

मध्येशका जिल्लाको विपद्का कारण प्रत्येक वर्ष जनजिवन निकै प्रभावित हुने गरेको छ। विपद् पूर्व तयारी गरिन्छ तर, विपद् आइसकेपछि त्यो तयारी अपुग देखिन्छ। पूर्व तयारी निकै ताम्भामका साथ गरिन्छ, विपद् आइसकेपछि सबै हतास हुन्छन्। हतार हतारमा अल्पकालिन नीति बनाएर जसोतसो आइपरेको विपद्को क्षतिलाई न्युनिकरण गर्नेतर्फ अग्रसर हुन्छौं।

विपद्प्रति अल्पकालिन नीति बनाएर जासोतसो तत्काल समस्या समाधान गर्नेतर्फ अग्रसरता हुनु भन्दा स्थानीय पालिकाको बैठकबाट दिर्घकालिन नीति निर्माणदेखी कार्यान्वयनसम्मको बाटो निकालु आवश्यक छ। ती पालिकाहरुले आफ्नो वार्षिक नीति तथा योजना बनाउँदा यस्ता विषयमा बजेट बिनियोजनका साथै दिर्घकालिन सोच बनाउनु आवश्यक छ। विपद् भन्नाले आगलागि, हावाहुरी, बाढी, पहिरो, भुकम्पलगायतलाई समेत बुझ्नु पर्दछ।

तसर्थ एउटा ठोस नीति निर्माण गरेर दिर्घकालिन समाधानतर्फ अग्रसर हुनु आवश्यक छ। यसका लागि सबै भन्दा बढी स्थानीय पालिकाहरुले पूर्व तयारीमा जुट्न सकेमात्र केही हदसम्म समस्याको समाधान हुने विश्वास गर्न सकिन्छ।

डा. ललन प्रसाद रौनियार

Dr. Lalan Prasad Rauniyar

MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics
(BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338

कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सरोज कुमार साह

Dr. Saroj Kumar Sah

MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan
Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore)
NMC Reg. No. : 13288

हाइ जोनी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव

Dr. Jayanti Yadav

M.B.B.S. MD (Obstetrician and
Gynaecologist)

हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज
NMC Reg. No. : 15312

बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क : कृताञ्जली स्वास्थ्य क्लिनिक, राजविराज
Mo. No : 9842830252, 9804605569

अर्थतन्त्र सुधारका लागि सरकार थप हस्तक्षेप गर्न तयार छ : अर्थमन्त्री पौडेल

काठमाडौं, १६ भद्रौ (रासस)।

उपप्रधानमन्त्री एवं अर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेलले मुलुकको अर्थतन्त्र सुधारका लागि सरकार थप हस्तक्षेप गर्न तयार रहेको बताउनुभयो।

आइतबार यहाँ आयोजित नेपाल आर्थिक पत्रकार समाज (सेजन) को २६ औं वार्षिक साधारणसभामा अर्थमन्त्री पौडेलले सरकार नीतिगत तथा कार्यगत हस्तक्षेपवाटै अर्थतन्त्र सुधारको बाटोमा गएको र थप सुधारका लागि विभिन्न क्षेत्रबाट सुभाव लिएर अघि बढन सरकार तयार रहेको बताउनुभएको हो।

“आर्थिक र वित्तीय सूचकहरु सकारात्मक बन्दै गएपनि आम लगानीकर्ता र उपभोक्ताको मनोबल बढन सकेको छैन। बजारमा माग बढन नसकेको गुनासो छ, अर्थतन्त्र दबावमै छ”, अर्थमन्त्री पौडेलले भन्नुभयो, “केही समय अघि निकै खराब अवस्थामा पुगे को मुलुकको अर्थतन्त्र सरकारको हस्तक्षेपवाटै अहिलेको सहज अवस्थामा आएको हो।” उहाँले आफ्हूरुले चाहे जसरी अर्थतन्त्रको शिथिलता कम नभएको उल्लेख गर्दै सरकारको हस्तक्षेप पर्याप्त नभएको हो कि भन्ने

लागेको बताउनुभयो। अब भने सरकार सकृदार्थक हस्तक्षेपका लागि तयार भएको उहाँको भनाइ थियो।

मुलुकको अर्थतन्त्र विग्रनुमा राजनीतिक अस्थिरता मुख्य कारण रहेको उल्लेख गर्नुहोदै अर्थमन्त्री पौडेलले अहिले स्थिर सरकार बनेको र नीतिगत स्थिरतासँगै अर्थतन्त्र पनि सुधार हुन्दै जाने बताउनुभयो। निजी क्षेत्रले गुनासो गर्न छाडेर विकास र समृद्धिको सरकारको यात्रामा सधाउनुपर्ने धारणा पनि अर्थमन्त्री पौडेलले राख्नुभयो।

“अब निजी क्षेत्र गुनासोबाट बाहिर आउनुपर्छ। सरकार तपाईंहरुका सबै गुनासो सुन्न र समाधान गर्न तयार छ”, उहाँले भन्नुभयो, “निजी क्षेत्र लगानी बढाएर उत्पादन तथा रोजगारीका क्षेत्रमा केन्द्रित हुनुपर्छ।” चालु आर्थिक वर्षका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकले ल्याएको मौद्रिक नीति तुलनात्मक रूपमा लचिलो रहेको र अर्थतन्त्रका समस्या समाधान गर्न केन्द्रित रहेको अर्थमन्त्री पौडेलले बताउनुभयो।

त्यस अवसरमा नेपाल राष्ट्र बैंकका गर्भन्तर महाप्रसाद अधिकारीले मुलुकको अर्थतन्त्र सुधार हुन्दै गइरहेको र मौद्रिक

तथा वित्तीय सूचकहरु सहज बन्दै गएको बताउनुभयो। “बाह्य क्षेत्र सहज छ। मुद्रास्फीति घटेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थामा तरलता बढेको छ। अटोमोबाइल र पैनीजीवाजारलागायत क्षेत्र चलायमान हुन्दै गएको छ”, गर्भन्तर अधिकारीले भन्नुभयो, “चालु आर्थिक वर्षबाट नयाँ ढाङले अर्थतन्त्र चलायमान हुन्छ। हाम्रो प्रणालीमा के-के समस्या छ भनेर हेरेर त्यसलाई नीतिगत रूपमा समाधान गर्दै जाने छौं।”

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासङ्घका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन (बाफिया)लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयकमा भएका व्यवस्था निजीक्षेत्रमैत्री नरहेको बताउनुभयो। बाफिया विधेयकले बैंक तथा वित्तीय संस्थाका संस्थापक लगानीकर्ताले अन्य क्षेत्रमा लगानी गर्न समस्या सिर्जना गर्नसक्ने बताउनुभयो।

“बाफिया विधेयकले बैंक तथा वित्तीय संस्थामा संस्थापक र त्रैणी छुट्याउनुपर्ने भन्ने व्यवस्था संशोधनीय बढाउनुपर्ने, निर्माण व्यवसायीले दिगो पूर्वाधार विकासलाई सरकारले प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने अग्रवालको भनाइ छ।

निर्माण व्यवसायीले सरकारबाट पाउनुपर्ने भक्तानी चाँडो गरिनुपर्ने, भारतसँगका सीमा नाकामा हुने अवैध आयात तथा कारोबार रोकिनुपर्ने, भारतीय पर्यटकले नेपालमा बोक्न मिल्ने नगदसम्बन्धी व्यवस्था थप लचिलो बनाइनुपर्ने ढकालले भन्नुभयो।

नेपाल उद्योग परिसङ्गका अध्यक्ष राजेशकुमार अग्रवालले मुलुकको अर्थतन्त्र सुधारोन्मुख रहे पनि आन्तरिक उत्पादन तथा माग बढन नसकेको बताउनुभयो।

“बाह्य क्षेत्र सन्तुलनमा छ। बजारमा तरलता पर्याप्त छ। व्याजदर पनि घटेको छ। तर अहिले आयात र नीत्यात घेटेको छ। यसको अर्थ बजारमा माग बढन सकेको छैन भन्ने हो”, अध्यक्ष अग्रवालले भन्नुभयो।

अर्थतन्त्र सुधारका लागि उत्पादन तथा माग बढनुपर्ने, सरकारको वार्षिक वजेट प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनुपर्ने, लक्षित आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्नका लागि पूँजीगत खर्च छुट्याउनुपर्ने भन्ने व्यवस्था संशोधनीय बढाउनुपर्ने, निर्माण व्यवसायीले दिगो पूर्वाधार विकासलाई सरकारले प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने अग्रवालको भनाइ छ।

साउनमा वीरगञ्ज भन्सारबाट साडे दुई अर्बको वस्तु तथा सेवा नीत्यात

वीरगञ्ज (पर्सा), १६ भद्रौ (रासस)।

वीरगञ्ज भन्सार कार्यालयले चालु आर्थिक वर्षको साउनमा रु ३२ अर्ब ६५ करोड ६६ लाख आठ हजार मूल्य बरावरको वस्तु तथा सामान विदेशी मुलुकमा नीत्यात गरेको छ।

वीरगञ्ज भन्सार कार्यालयका सूचना अधिकारी रघुलाल कर्णले गत आवको साउनको तुलनामा चालु आवको सोही अवधिमा कार्यालयबाट हुने नीत्यात सात दशमलव १६ प्रतिशतले अर्थात रु १७ करोड ७५ लाख एक हजारले बढेको बताउनुभयो। गत आवको

साउनमा रु ३२ अर्ब ४७ करोड ९१ लाख ६७ हजार बरावरको वस्तु तथा सामान नीत्यात भएको थियो।

कार्यालयका अनुसार सो अवधिमा विशेष गरी जुस जाम, फलामे पाता, जमोठ कपडा, पिना, सेन्थेटिक यार्न, मनोरञ्जनका सामानहरु, बत्तिसा, त्रिफला, कवाज, च्यवनप्राश, कुकुर तथा विरालोको खाना, तयारी कपडा, रे साको कपडा, कार्पेट र गलैचालगायत नीत्यात भएको छ।

कार्यालयका गत साउनमा रु ४९ लाख ४८ हजार आठ सय २० लिटर जुस जाम नीत्यात बहुदा रु ४९ लिटर जुस जाम नीत्यात बहुदा रु ४९ करोड ४५ लाख ८२ हजार विदेशी मुद्रा आर्जन भएको थियो।

बालविवाह विरुद्ध अपील

“बालविवाह जिन्दगी तबाह”

बालविवाह के हो ?

महिला र पुरुषका वीचमा पतिपत्नीको सम्बन्ध कायम गराउने धार्मिक, सामाजिक कार्यालाई विवाह भनिन्छ। विवाह गर्न उपयुक्त भनि तोकिएको उमेर भन्दा कम उमेरमा गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ। शारीरिक र मानसिक रूपमा परिपक्व नभई विवाह गर्नु

बालविवाहले निम्त्याउने समस्या यस्ता छन :

-

मौद्रिक नीतिको लचिलो प्रावधानले अर्थतन्त्रमा सुधार : डेपुटी गभर्नर मिश्र

काठमाडौं, १६ भदौ (रासस)।

नेपाल राष्ट्र बैंकका डेपुटी गभर्नर बमबहादुर मिश्रले मौद्रिक नीतिमा व्यवस्था गरिएको लचिलो प्रावधानले मुलुकको अर्थतन्त्रमा सुधार देखिंदै गइरहे को बताउनुभएको छ।

‘नाडा अटो शो २०२४’ को सन्दर्भमा इकोनोमिक मिडिया एशोसिएसन नेपाल (इमान)ले आइतबार आयोजना गरेको ‘मौद्रिक नीतिको कार्यदिशा, कर्जा विस्तार र अटो व्यवसाय’ विषयक अन्तर्राष्ट्रियामा उहाँले मौद्रिक नीतिको कार्यदिशा सजकतापूर्वक

लचिलो बनाइएको र नियामक व्यवस्थामा सुधार भएकाले अर्थतन्त्र विस्तारै चलायमान बन्दै गइरहेको उल्लेख गर्नुभयो।

“बैंक तथा वित्तीय संस्थामा तरलता बढेको छ। अटोमोबाइल र पुँजीबाट जारलगायत क्षेत्र चलायमान हुँदै गएका छन्”, डेपुटी गभर्नर मिश्रले भन्नुभयो।

डेपुटी गभर्नर मिश्रले राजस्व कम भए पनि विद्युतीय सवारी साधनलाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ भनेर

राष्ट्र बैंकले नीतिगत सम्बोधनको प्रयास गरिरहेको बताउनुभयो।

उहाँले नेपालमा एसेम्बल भएका सवारीसाधनलाई प्रोत्साहित गर्दै थेरै दिनुभयो। स्वदेशी ऊर्जाको खपत र पेट्रोलियम पदार्थको आयात कम गर्न विद्युतीय सवारीसाधनलाई प्रोत्साहित गरिनुपर्ने उहाँको भनाइ थियो।

कार्यक्रममा बैंकसंसद इल्स अध्यक्ष सुनील केसीले बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रले विद्युतीय सवारीसाधनको प्रवर्द्धन र पर्यावरणमैत्री बनाउन सहकार्य जारी राख्ने धारणा राख्नुभयो।

बैंक तथा वित्तीय संस्था

परिसङ्गका अध्यक्ष उपेन्द्र पौडेलले अटोमोबाइल व्यवसायलाई उत्पादनशील बनाइनुपर्नेमा जोड दिनुभयो। स्वदेशी ऊर्जाको खपत र पेट्रोलियम पदार्थको आयात कम गर्न विद्युतीय सवारीसाधनलाई प्रोत्साहित गरिनुपर्ने उहाँको भनाइ थियो।

नेपाल अटोमोबाइल एशोसिएसन अफ नेपालका अध्यक्ष करणकुमार चौधरीले विद्युतीय सवारीसाधनको प्रोत्साहनका लागि उपभोक्ताको मागअनुसार चार्जिङ सेन्टर पनि विस्तार गर्दै लगिने बताउनुभयो।

वैदेशिक रोजगारीमा रहेका र फर्केका श्रमिकलाई निर्माण व्यवसायमा आबद्ध गराउन प्रस्ताव

काठमाडौं, १६ भदौ (रासस)।

नेपाल निर्माण व्यवसायी महासङ्गले वैदेशिक रोजगारीमा रहेका र स्वदेश फर्किएका श्रमिकको वास्तविक लगत राखी क्षमता तथा योग्यताअनुसार निर्माण व्यवसायमा आबद्ध गराउन प्रस्ताव गरेको छ।

महासङ्गलका अध्यक्ष रवि सिंहको नेतृत्वको प्रतिनिधिमण्डलले आइतबार श्रम, रोजगार तथा समाजिक सुरक्षामन्त्री शरातिंह

भण्डारीलाई ध्यानाकर्षणपत्र बुझाउदै सिंहले महासङ्गले सुरु गर्न लागेको तालिम केन्द्र सञ्चालनमा सहयोग गर्न आग्रह गर्नुभयो। महासङ्गले राज्यका विभिन्न निकायले दिने तालिमलाई समयानुकूल बनाउदै एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्न महासङ्गलका अध्यक्ष सिंहले मुलुकमा निर्माण उद्योगले २० लाखभन्दा बढी जनालाई रोजगारी दिइरहेको उल्लेख गर्दै स्वदेशमा श्रमिकको अभाव भएर

श्रमिकका लागि राज्यले एकद्वार प्रणालीमार्फत तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्नेमा जोड दिँदै अध्यक्ष

सिंहले महासङ्गले सुरु गर्न लागेको तालिम केन्द्र सञ्चालनमा सहयोग गर्न आग्रह गर्नुभयो। महासङ्गले राज्यका विभिन्न निकायले दिने तालिमलाई समयानुकूल बनाउदै एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गर्न महासङ्गलका अध्यक्ष तालिम दिइने बताउनुभयो। उहाँले राष्ट्रिय व्यवसायिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानबाट प्रदान गरिने सीप तालिमलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरको बनाइने स्पष्ट पार्नुभयो।

साइबर क्राइम

पृष्ठभूमि

वर्तमान समय सामाजिक संजालको युग हो। फेसबुक, मेसेन्जर, हवाटसएप, भाइबर, ट्रीटर, इमोजस्ता सामाजिक संजालको प्रयोग व्यक्तिले गरिरहेका छन्। सामाजिक संजालले प्रयोगकर्तालाई सहज बनाएको छ। मानिस जनसुकै देश र स्थानमा रहेपनि प्रत्यक्ष भैं कुराकानी गर्न पाएका छन्। तर, सामाजिक संजालले जति सहजता उत्पन्न भएको छ, त्यति नै यसको दुरुपयोग गरेर अपराध कर्म पनि हुन थालेको छ। जसलाई साइबर अपराध भनिन्छ।

अन्य अपराधभन्दा यसको प्रकृति र शैली विलकुल फरक छ, भने यसको प्रभाव पनि शक्तिशाली र आम रूपमा हुन्छ। विद्युतीय प्रविधिको गलत प्रयोगले निम्त्याउने यो अपराध अन्य अपराधभन्दा भिन्न शैलीको छ। इन्टरनेटको प्रयोगमार्फत गरिने चरित्र हत्या, हिंसा फैलाउने कार्य, यौनजन्य हिंसा, इन्टरनेट फँड (धोकाधडी), अर्काको पहिचान अनाधिकृत रूपमा प्रयोग, क्रेडिट कार्ड तथा एकाउन्ट आदिको चोरी गरिने वैकिक कसुर, अर्काको कम्प्युटर, विद्युतीय उपकरण तथा नेटवर्कमा पुऱ्याइने क्षतिलगायत अवैधानिक कार्यलाई पनि विश्वका अधिकांश मुलुकका कानुनले साइबर अपराध मानेको छ।

कम्प्युटर, मोबाइल र इन्टरनेटको प्रयोगमार्फतको आइडी बनाउने, सामाजिक सञ्चाल प्रयोग गरी गाली गर्ने, वेभसाइट ह्याक गर्ने, फोटो इडिट गरी स्वरूप परिवर्तन गर्ने, अश्लील फोटो/भिडियो पठाउने, सञ्चालमार्फत जिस्काउने, अपमान गर्ने, कल बाइपास, गैहू कानूनी इमेल, एसएमएस धम्कीदिने जस्ता कार्य नै साइबर अपराध (क्राइम) हो। त्यस्तै इन्टरनेटको प्रयोग गरी गरिने चरित्र हत्या, हिंसा फैलाउने कार्य, यौनजन्य हिंसा, धोकाधडी, क्रेडिट कार्ड तथा एकाउन्ट चोरी, अर्काको कम्प्युटर, विद्युतीय उपकरण तथा नेटवर्कमा पुऱ्याइने क्षति लगायत अवैधानिक कार्यलाई पनि साइबर अपराध मानिन्छ।

कहाँ र कसरी गर्ने उजुरी ?

साइबर क्राइमको उजुरी प्रहरी कार्यालयमा दिन सकिन्छ। यद्यपी अपराधका विषयमा उजुरी दिन प्रहरी कार्यालयमै पुग्नुपर्ने व्यवस्था भएपनि साइबर अपराधार उजुरी दिन कार्यालयमै पुग्नुपर्छ भन्ने छैन। प्रहरीमा अनलाईनमार्फत, पनि उजुरी वा निवेदन दिन सकिने व्यवस्था गरिएको छ। त्यसको लागि निवेदन टाइप गरी प्रमाणसहित साइबर व्यरोको इमेल आइडीमा उजुरी पठाउन सकिन्छ। प्रमाणको रूपमा स्क्रीन सर्ट, परिचयपत्र, लिंक, भिडियो, अडियो, फोटो लगायत प्रमाण निवेदनसँगै पठाउनुपर्ने हुन्छ। यसबाहेक साइबर व्यरोले उपलब्ध गराएको फोन नम्वरमा घटनाको बारेमा जानकारी दिई नाम टिपाएर उजुरी गर्न सकिने हुन्छ।

पहिला अन्य अपराधको जसरी साइबर क्राइममा जुनसुकै जिल्ला अदालतमा मुद्दा दर्ता हुने व्यवस्था थिएन्। काठमाडौं जिल्ला अदालतमा मात्र साइबर क्राइमको मुद्दा दर्ता हुन्यो।

५ असार, २०८० मा बसेको मन्त्रीपरिषद वैठकले सबै जिल्ला अदालतलाई यस्तो अधिकार दिने निर्णय गरेको छ। विद्युतीय कारोबार ऐन, २०८३ को दफा ६० को उपदफा ५ वर्षोमात्रा अन्तरालमा अपराधको परिचय दिएको छ। मात्र उल्लेख भए पनि उल्लेख गरिने अधिकार सबै जिल्लाले अदालतलाई दिइने निर्णय गरेको छ।

कसरी गरिन्छ यसको अनुसन्धान प्रकृया ?

उजुरी परेपछि प्रहरीले उपलब्ध प्रमाणका आधारमा सुक्ष्म अनुसन्धान शुरू गर्दछ। प्रहरीले साइबर अपराध अनुसन्धान गर्नकै लागि साइबर व्यरोको स्थापना गरी डिजिटल फोरेन्सिक ल्याब सुधारको प्रयोग सुरु गरेको छ। अपराधीले कतै न कतै डिजिटल प्रविधि प्रयोग गरेको हुन्छ भने प्रहरी पनि मोबाइलको लोकेसन, कल डिटेल या सामाजिक सञ्चालका क्रियाकलापको चेकजाँच गरी प्रारम्भक अनुसन्धान शुरू गर्दछ। आरोपित व्यक्ति संलग्नता देखिए निजलाई पकाउन गरी थप अनुसन्धान प्रकृया अगाडि बढाउँछ र प्रारम्भक अनुसन्धान पृष्ठात सरकारी वकिलको कार्यालय मार्फत अदालतमा साइबर क्राइमको अभियोग दर्ता हुन्छ। अदालतमा अभियुक्तको बयान तथा पीडितको बकपत्र लगायतका बाँकी अनुसन्धान कार्य पुरा गरी अदालतमा फैसला सुनाउने गर्दछ।

नेपालमा विद्युतीय (इलेक्ट्रोनिक) कारोबार ऐन, २०८३ प्रयोग गरेर साइबर अपराधको मुद्दा चलाउने गरिएको छ। अपराध पुष्टि भएमा अपराधको प्रकृति हेरी बढीमा तीन लाख रुपैयासम्म जरिवाना र पाँच वर्षसम्म कैद सजायको व्यवस्था गरिएको छ। अपराधको प्रकृति र कसुरको गार्भित्यतालाई हेरेर कैद तथा जरिवाना कम बढी गर्ने स्वविवेकिय अधिकार न्यायाधीशमा रहेको हुन्छ। पीडितलाई पुग्न गएको क्षतिपूर्ति भराईदिने व्यवस्था पनि कानूनमा गरिएको छ।

उजुरी गर्ने म्याद कति हुन्छ ?

साइबर क्राइम सम्बन्धी कसुर ठहर्ने कुनै कार्य भएमा त्यस्तो कसुर भए गरेको थाहा पाएको मितिले पैतीस दिनभित्र उजुरी गरिसक्नुपर्ने हुन्छ।

निष्कर्ष:

जुनसुकै अपराधका दोषी उम्किनहुँदैन्। पछिलो समयमा इन्टरनेटको प्रयोग गरी व्यक्तिको चरित्र हत्या गर्नेविच ठाँगी गर्ने, इमेल र वैक अकाउण्ट हया गरी रकम चोर्नेजस्त

नहरमा डुबेर र भुण्डएर दुईको मृत्यु

दैनिक समाचारदाता
राजविराज, १६ भदौं।

सप्तरीमा नहरमा डुबेर तथा घाँटीमा पासो लगाई रुखमा भुण्डए दुई जनाको मृत्यु भएको छ।

प्रहरीका अनुसार कंचनरुप नगरपालिका ६ स्थित चन्द्र नहरमा डुबेर

आइतवार विहान सप्तकोशी नगरपालिका ११ का ५५ वर्षीय कर्ण बहादुर तामाडको मृत्यु भएको छ।

यस्तै खडक नगरपालिका २ सिस्वा बेल्ही टोलका २९ वर्षीय कैलाश प्रसाद साह घर नजिकैको आँप बगैचामा घाँटीमा डोरीको पासो

लगाई भुण्डएको अवस्थामा मृत फेला परेका हुन्।

दुवैको शब आवश्यक प्रक्रया पश्चात् पोष्टमार्टमका लागि स्थानीय गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल पुऱ्याई घटना बारे थप अनुसन्धान भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ।

कारण पता लाग्ने बताए। प्रहरीले बेवारिसे अवस्थामा मरेको बैदल फेला परेको दाबी गर्दै आएको छ। तर स्थानीयले भने चोरी शिकारीमा संलग्न पूर्व तथा वहालवाला उच्चपदस्थ पदाधिकारीदेखि उच्च पहुँच भएका केही व्यक्तिलाई जोगाउन हतार हतारमा पोष्टमार्टम बिनै बैदल गाडिएको बताउदै आएका छन्।

भदौं १२ को मध्याराती मारिएका बैदल तथा सोही क्षेत्रबाट राइफल र गोलीसहित

पूर्व डिआइजी ज्ञान विक्रम शाह, नेपाल प्रहरीका वहालवाला सई संजय न्यौपाने र पूर्वउपसभामूख गंगाप्रसाद यादवका छोरा आकाश यादवसहित १० जनालाई प्रहरीले पकाउ गरेको थियो। त्यसको भोली पल्ट उक्त घटना फरक फरक भएको भन्दै प्रहरीले पकाउ परेका सबैलाई जिम्मा जमानीमा छाडेको थियो।

सो बारे चौतर्फी प्रश्न उठन थालेपछि पोष्टमार्टमका लागि

बालमन्दिरका जग्गा संरक्षण गर्ने प्रधानमन्त्रीको निर्देशन

काठमाडौं, १६ भदौं (रासस)।

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले नेपाल बालमन्दिरका देशभर छारिएका भौतिक सम्पत्तिको पूर्ण संरक्षण र उपयोग गराउन निर्देशन दिनुभएको छ।

सो सझागठनका पदाधिकारसँग आइतवार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारमा भएको छलफलमा प्रधानमन्त्री ओलीले जे-जति जमिन, भवन र सम्पति छन् तिनको पूर्ण सुरक्षाका लागि आवश्यक परे कठोर कदम पनि चाल निर्देशन दिनुभएको हो।

नवनियुक्त मुख्यसचिव एकनारायण अर्याल, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सचिव फणिन्द्र गौतमलगायतसहित भएको छलफलमा प्रधानमन्त्री ओलीले भन्नुभयो, “बाल मन्दिरका जग्गा कसैले अतिक्रमण गरेको वा नियमबोन्जिम भाडा सम्झौता

नगरी बसेको छ भने कडाइ र तीव्रताका साथ तिनको नियन्त्रण र प्रयोग हुनुपर्छ। धनी पुर्जाविना लामो समयदेखि सझागठनले भोगाधिकार लिई आएको छ भने पनि ती जग्गा सझागठनकै नाममा ल्याइनुपर्छ।”

प्रधानमन्त्री ओलीले सझागठनको नयाँ विधान स्वीकृतिका लागि मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव ल्याउन, सझागठनको जिम्मामा रहेका बालबालिकालाई सन्तुलित आहार, उचित लत्ताकपडा र माया ममता दिन र गुणस्तरीय शिक्षा उपलब्धताको सुनिश्चितताका लागि आग्रह गर्नुभयो।

“बाल सझागठनका बालबालिकाले हुने खाने परिवारका

बालबालिकाले पाएसरह सुविधा पाउनुपर्छ। उनीहरु स्वस्थ्य हुनुपर्छ। उचित शिक्षा र माया पाउनुपर्छ। त्यसका लागि सरकारले सकदो सहयोग गर्न्छ।”

सझागठनका अध्यक्ष विद्या न्यौपानेले विशिष्ट सझागठनको स्पष्ट पहिचानसहित परिमार्जित र अधिकारिक विधान स्वीकृत गर्न, जग्गा जमिनको संरक्षण गर्न, जन्मदार्ता र नागरिकता पाउन समस्या हुने बालबालिकाका लागि आवश्यक सहजीकरण गर्न सरकारसँग आग्रह गर्नुभएको थियो। हाल सो सझागठनअन्तर्गतका आश्रयमा करिब तीन सय बालबालिका छन्।

बुढाथोकीले मन्त्रिपरिषद् कार्यालयबाट सार्वजनिक दिनमा अस्पतालको बहिरङ्ग सेवा सञ्चालन गर्ने निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने बताउनुभयो।

“हामीले सबै अस्पताललाई मन्त्रालयबाट निर्णय गरेर पत्राचार गर्ने तयारीमा रहेका छौं, उहाँले भन्नुभयो, “सार्वजनिक विदाको दिनमा काम गर्ने कर्मचारीलाई कसरी व्यवस्थापन गर्ने भन्नेमा पनि हामी छलफलमा छौं।”

उहाँले सार्वजनिक दिनमा बहिरङ्ग सेवा बाहेको सबै सेवा सञ्चालन गरेको उल्लेख गर्दै बहिरङ्ग सेवा पनि कर्मचारीलाई अतिरिक्त समय काममा लगाए हुन्छ कि सिफटअनुसार हुन्छ भनेर छलफल गरिरहेको बताउनुभयो।

पोष्टमार्टमका लागि ...

बैदल पोष्टमार्टमका लागि शुरुमा कोशी टप्पु बन्यजन्तु आरक्ष क्षेत्र लिगाएकोमा त्यहा पशु चिकित्सक तत्काल उपलब्ध नरहेको जानकारी पश्चात् सदरमुकाम राजविराजस्थित जिल्ला पशु सेवा कार्यालय ल्याई पुऱ्याइएको डिभिजन वन कार्यालय सप्तरीका प्रमुख शुभापचन्द्र दासले बताए। उनले पोष्टमार्टम रिपोर्ट आएपछि बैदल मृत्युको स्पष्ट

कारण पता लाग्ने बताए। प्रहरीले बेवारिसे अवस्थामा मरेको बैदल फेला परेको दाबी गर्दै आएको छ। तर स्थानीयले भने चोरी शिकारीमा संलग्न पूर्व तथा वहालवाला उच्चपदस्थ पदाधिकारीदेखि उच्च पहुँच भएका केही व्यक्तिलाई जोगाउन हतार हतारमा पोष्टमार्टम बिनै बैदल गाडिएको बताउदै आएका छन्।

भदौं १२ को मध्याराती मारिएका बैदल तथा सोही क्षेत्रबाट राइफल र गोलीसहित

पूर्व डिआइजी ज्ञान विक्रम शाह, नेपाल प्रहरीका वहालवाला सई संजय न्यौपाने र पूर्वउपसभामूख गंगाप्रसाद यादवका छोरा आकाश यादवसहित १० जनालाई प्रहरीले पकाउ गरेको थियो। त्यसको भोली पल्ट उक्त घटना फरक फरक भएको भन्दै प्रहरीले पकाउ परेका सबैलाई जिम्मा जमानीमा छाडेको थियो।

सो बारे चौतर्फी प्रश्न उठन थालेपछि पोष्टमार्टमका लागि

सप्तरीका रमणीय ठाउहरुबारे तपाईंलाई थाहा छ ?

सप्तरी जिल्ला पर्यटकीय गन्तव्यका लागि आकर्षक छ। तर, यसबारे धेरैलाई जानकारी छैन्। धार्मिक पर्यटकदेखि रमणीयस्थलहरु छन्। धार्मिक पर्यटनमा मुलुकै प्रसिद्ध एवं चर्चित छिन्नमस्ता मन्दिर यहीं जिल्लामा छन्। छिन्नमस्ता गाउँपालिकामा अविस्थित यो मन्दिरमा पूजापाठ गर्न टाढा टाढाबाट व्यक्तिहरु आउने गर्दछन्। मन्दिर अगाडि रहेको पोखरी, पिकनिक स्पोर्ट, धर्मशाला समेत यहाँ रहेको छ।

कंकालिनी मन्दिर : हनुमाननगर कंकालिनी नगरपालिका वडा नम्बर १ भारदहस्थित यो मन्दिर पनि मुलुकै चर्चित देवी मन्दिर हो।

शम्भुनाथ मन्दिर : यो शम्भुनाथ नगरपालिकाभित्र छ। मन्दिरकै नामबाट पालिकाको नामांकरण समेत गरिएको छ। यहाँ बिक्रम सम्वत्को नयाँ साल अर्थात् वैशाख १ गतेदेखि

एक महिनासम्म ठूलो मेला लाग्ने गर्दछ। साउन महिनामा श्रद्धालुको ठूलो घुइँचो यहाँ लाग्ने गर्दछ।

हनुमान मन्दिर : हनुमाननगर कंकालिनी नगरपालिकाको हनुमाननगर बजारमा पुरानो हनुमान मन्दिर छ। कालो हनुमान मन्दिर पुग्दा जोकोहि पनि मोहित हुन्छन्। जिल्लामा अन्य धेरै देवी देवताका मन्दिरहरु छन्।

कोशी टप्पु : कोशी टप्पु बन्यजन्तु आरक्ष पनि यहीं जिल्लामा छन्। कंचनरुप नगरपालिकास्थित आरक्षमा गैङ्डासहित विभिन्न बन्यजन्तुहरुको अवलोकन गर्न सकिन्छ।

धारापानी क्षेत्र : चुरको कोखमा रहेको यो धारापानी क्षेत्र कंचनरुप नगरपालिकामा रहेको छ। यो ठाउँ पिकनिक मनाउनका लागि प्रसिद्ध मानिएको छ यो ठाउँ। यी ठउँहरुको अवलोकन गराउँ र मनलाई प्रसन्न बनाउँ।

लोहजारा दह : तिरहुत गाउँपालिकामा रहेको छ यो दह। यो ठाउँ पिकनिक मनाउनका लागि प्रसिद्ध मानिएको छ यो ठाउँ। यी ठउँहरुको अवलोकन गराउँ र मनलाई प्रसन्न बनाउँ।

सप्तरीका पर्यटकीय स्थलहरुको संरक्षणमा आ-आफ्नो तर्फबाट योगदान पुऱ्याउँ।

जनहीतका लागि :

उद्योग, बाणिज्य तथा पर्यटन मन्त्रालय, मध्येश प्रदेश,

पर्यटन विकास कार्यालय लहान, सिरहा

जनहितमा जारी सन्देश

- **बालअधिकारको सम्मान गराउँ : शान्ति, सुशासन र समृद्धिको वीउ रोपौ।**
- **गरिवी र असमानताको स्थानीय निकास : समावेशी र बालमैत्री स्थानीय विकास**
- **बालमैत्री स्थानीय शासन हाल्मो अग्रियान : सुरक्षित र बालमैत्री विद्यालय हाल्मो अग्रियान**
- **हिसा, बालथ्रम र शोषणलाई निषेध गर**